

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ.2534-2536 เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น การที่รสช.บริหารประเทศ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ การเลือกตั้งนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ซึ่งเป็นผลให้สามารถศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความหมายและกระบวนการสร้างความชอบธรรมผ่านโหราศาสตร์ได้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิเคราะห์ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งผู้ส่งสารมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร คือ ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองจากนิตยสารวิเคราะห์ข่าวรายสัปดาห์ 3 ชื่อฉบับ คือ มติชนสุดสัปดาห์ แนวหน้าสุดสัปดาห์ และดอกเบี๋ยรายสัปดาห์ เนื่องจากนิตยสารวิเคราะห์ข่าวรายสัปดาห์ทั้ง 3 ชื่อฉบับข้างต้นมีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองที่พิมพ์มากน้อยตามลำดับ ทำให้มีข้อมูลเพียงพอแก่การศึกษาวิเคราะห์

1. ประชากรที่นำมาศึกษา

ประชากรที่นำมาศึกษา คือ ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองที่ตีพิมพ์เป็นประจำวันในนิตยสารวิเคราะห์ข่าวรายสัปดาห์ ได้แก่

- มติชนสุดสัปดาห์ ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2534 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2536
- แนวหน้าสุดสัปดาห์ ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ.2535 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2536
(วางจำหน่ายปีที่ 1 ฉบับที่ 1 คือฉบับประจำวันที่ 3-9 เมษายน พ.ศ.2535)
- ดอกเบี๋ยรายสัปดาห์ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2534 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2536
(วางจำหน่ายปีที่ 1 ฉบับที่ 1 คือฉบับประจำวันที่ 26 พ.ค.-1 มิ.ย. พ.ศ.2534)

ซึ่งแต่ละเล่มมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองดัง

ต่อไปนี้

มติชนสุดสัปดาห์

ก. ความถี่ในการเผยแพร่ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมือง

พ.ศ. 2534 มีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ทั้งสิ้น 12 ข้อเขียน

พ.ศ. 2535 มีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ทั้งสิ้น 12 ข้อเขียน

พ.ศ. 2536 มีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ทั้งสิ้น 7 ข้อเขียน

ในนิตยสารแต่ละเล่มอาจมีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ได้มากกว่าหนึ่งข้อเขียน (ดูรายละเอียดที่ภาคผนวก)

ข. ลักษณะข้อเขียน

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองในมติชนสุดสัปดาห์มีหลายรูปแบบ คือ

- ข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นข่าว	ความยาวประมาณ	5-10	บรรทัด
- ข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นบทปลุกปล้ำแผ่นโฆษณา	ความยาวประมาณ	1	หน้า
- ข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นบทความเชิงวิชาการ	ความยาวประมาณ	1-2	หน้า
- ข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นรายงานข่าว	ความยาวประมาณ	1-2	หน้า
- ข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นรายงานพิเศษ	ความยาวประมาณ	1-2	หน้า

ค. การระบุตัวผู้เขียนข้อเขียน

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองในมติชนสุดสัปดาห์มักไม่ระบุตัวผู้เขียน ยกเว้นบทความเชิงวิชาการและบทปลุกปล้ำแผ่นโฆษณา แต่ผู้อ่านสามารถสังเกตเห็นได้จากท่วงท่อนองการเขียน ซึ่งผู้วิจัยพบว่าสถานภาพของผู้เขียนสอดคล้องกับลักษณะข้อเขียน คือ

รูปแบบข้อเขียน

ข่าว

บทปลิว

บทความเชิงวิชาการ (ประวัติศาสตร์)

รายงานข่าว

รายงานพิเศษ

ผู้เขียน

นักข่าว

นักประวัติศาสตร์

นักวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์

นักข่าว

นักประวัติศาสตร์

ง. เลขหน้าที่ปรากฏ

เนื่องจากข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองในเมดิซนส์สุดลับคามีลักษณะเด่นชัดประการหนึ่ง คือ ลักษณะข้อเขียนมีความหลากหลาย เมื่อข้อเขียนไม่ได้มีลักษณะเป็นบทความประจำตำแหน่งเลขหน้าที่ปรากฏจึงไม่แน่นอน บางข้อเขียนจะปรากฏอยู่ในหน้าแรกๆ ในเล่ม ซึ่งเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่ถูกหยิบยกมากล่าวถึงก่อน เช่น "โทรพยากรณ์ "ดวงเมือง" ปีแพะ" (ฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ 6 มกราคม 2534 ปีที่ 11 ฉบับที่ 540 หน้า 5) "ทนายดวงเมือง ปิวอก บริษัท์การเมือง จะปะทะรุนแรง ระวัง! คนดังดับ" (ฉบับประจำวันศุกร์ที่ 3 มกราคม 2535 ปีที่ 12 ฉบับที่ 593 หน้า 5-6) ในขณะที่บางข้อเขียนก็ปรากฏในหน้าถัดมา

จ. วิธีการนำเสนอ

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองในเมดิซนส์สุดลับคามีลักษณะการนำเสนอแบบสมจริง (realistic)

แนวหน้าสุดลับคามี

ก. ความถี่ในการเผยแพร่ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมือง

พ.ศ. 2535 มีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ทั้งสิ้น 15 ข้อเขียน

พ.ศ. 2536 มีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ทั้งสิ้น 22 ข้อเขียน

ข. ลักษณะข้อเขียน

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองในแนวหน้าสุดลับคามีลักษณะค่อนข้างตายตัว กล่าวคือ ข้อเขียนดังกล่าวมีลักษณะเป็นคอลัมน์ประจำคอลัมน์หนึ่ง ใช้ชื่อว่า "ดวงคนดัง" จนกระทั่งภายหลังเปลี่ยนแปลงมาเป็น "โทรพยากรณ์กับการเมือง" ความยาวของข้อเขียนประมาณหนึ่งหน้ากระดาษ

ค. การระบุตัวผู้เขียนข้อเขียน

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองในแนวหน้าสุดลับคามีชื่อผู้เขียนกำกับอยู่ด้วยทุกครั้ง คือ เก่งกาจ จงใจพระ

ง. เลขหน้าที่ปรากฏ

เนื่องจากข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมืองในแนวหน้าสุดลับคามีลักษณะเป็นคอลัมน์ประจำ ดังนั้นเลขหน้าที่ปรากฏจึงเป็นเลขหน้าเดิมๆ ตั้งแต่ช่วงประมาณหน้า 69-71

จ. วิธีการนำเสนอ

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมืองในแนวหน้าสุดลับคามีลักษณะการนำเสนอแบบสมจริง (realistic)

ด. คอกเปียรายลับคามี

ก. ความถี่ในการเผยแพร่ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมือง

- พ.ศ. 2534 มีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ทั้งสิ้น 32 ข้อเขียน
 พ.ศ. 2535 มีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ทั้งสิ้น 38 ข้อเขียน
 พ.ศ. 2536 มีข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมืองตีพิมพ์ทั้งสิ้น 38 ข้อเขียน

ข. ลักษณะข้อเขียน

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมืองในคอกเปียรายลับคามีลักษณะเช่นเดียวกับที่ปรากฏในแนวหน้าสุดลับคามี เพราะเป็นคอลัมน์ประจำเช่นเดียวกัน และบังเอิญชื่อคอลัมน์ในคอกเปียรายลับคามีก็บังเอิญไปตรงกับชื่อคอลัมน์ในแนวหน้าสุดลับคามีในระยะแรกด้วย คือ ชื่อคอลัมน์ "ดวงคนดัง" ซึ่งใช้ชื่อนี้มาจนถึงปัจจุบัน ความยาวของข้อเขียนประมาณหนึ่งหน้ากระดาษ

ค. การระบุตัวผู้เขียนข้อเขียน

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมืองในคอกเปียรายลับคามีชื่อผู้เขียนกำกับอยู่ด้วยทุกครั้ง คือ หมอไพศาล

ง. เลขหน้าที่ปรากฏ

เนื่องจากข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตร์การเมืองในคอกเปียรายลับคามีลักษณะเป็นคอลัมน์ประจำ ดังนั้นเลขหน้าที่ปรากฏจึงเป็นเลขหน้าประจำไปด้วย คืออยู่ในช่วงประมาณหน้า 40-50 ซึ่งเป็นช่วงกลางของเล่ม เป็นส่วนที่แยกออกมาจากข่าวการเมืองแต่ยังคงอยู่ควบคู่กับคอลัมน์ "ดวง" ซึ่งเป็นข้อเขียนที่พยากรณ์โชคชะตาราศีทั่วไป

จ. วิธีการนำเสนอ

ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองในดอกเบ็ญรายลับคำที่มีลักษณะการนำเสนอโดยอาศัยอารมณ์ขัน (humor)

2. กลุ่มตัวอย่าง

เมื่อรวบรวมข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองจากนิตยสารวิเคราะห์ข่าวรายลับคำทั้ง 3 ชื่อฉบับ ได้ข้อเขียนทั้งหมด 176 ชิ้น แต่ทว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษายังคงมีขนาดใหญ่เกินไป ทำให้ยากแก่การวิเคราะห์ได้ละเอียดทั้งหมด จึงได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างคัดเลือกข้อเขียน 10 ข้อเขียน จากนิตยสารวิเคราะห์ข่าวรายลับคำแต่ละชื่อฉบับ รวมได้ข้อเขียนทั้งหมด 30 ข้อเขียน โดยให้ข้อมูลจากนิตยสารวิเคราะห์ข่าวรายลับคำแต่ละชื่อฉบับครอบคลุมระยะเวลาตลอด 3 ปี

สำหรับข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองใน "มติชนสุดสัปดาห์" ซึ่งมีหลายรูปแบบ คือ ข่าว โบนัสคล้ายแผ่นโฆษณา บทความเชิงวิชาการ รายงานข่าว และรายงานพิเศษ โดยจะสุ่มตัวอย่างเฉพาะข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นรายงานข่าวและรายงานพิเศษเท่านั้น เพื่อลดความแตกต่างของข้อมูลจากนิตยสารวิเคราะห์ข่าวรายลับคำทั้ง 3 ชื่อฉบับ เนื่องจากข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นรายงานข่าวและรายงานพิเศษในมติชนสุดสัปดาห์มีลักษณะเนื้อหาใกล้เคียงกับข้อเขียนแนวหน้าสุดสัปดาห์และดอกเบ็ญรายลับคำ อีกทั้งข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นข่าวหรือแผ่นโฆษณามีเนื้อหาน้อยเกินไปจนไม่อาจนำมาศึกษาวิเคราะห์ได้ ในขณะที่ข้อเขียนที่มีลักษณะเป็นบทความเชิงวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ในเชิงโหราศาสตร์มากกว่าการนำเสนอความคิดเห็นของผู้ส่งสารโดยการพยากรณ์เหตุการณ์ต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงไม่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ ส่วนข้อเขียนที่มีกรอบเล็กในกรอบใหญ่ คือ ข้อเขียนฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ 16 มิ.ย. 2534 "ลมป่วน พระเปิด ดาวดังถึงครา "ดับ" , "ดวง "บ๊องจืด" รุ่งจนถึง 2542" ใน "หมอหยอง" เล็งดวงเมือง มองดวงคน ชี้ดวงโลก" และข้อเขียนฉบับประจำวันศุกร์ที่ 17 ก.ค. 2535 "ลักษณะ "กินบรืวาร" ตลอด 46 ปี ปชป." ใน "วิเคราะห์ทำนายดวง "ประชาธิปไตย" 46 ปี อันคดเคี้ยว" จะศึกษาเฉพาะเนื้อเรื่องในกรอบใหญ่เท่านั้น เพราะเนื้อความในกรอบเล็กมีเนื้อหาเหมือนกับเนื้อความในกรอบใหญ่ จึงไม่จำเป็นต้องแยกศึกษาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องนี้ใช้แนวคิดทางสัญวิทยาเป็นกรอบการวิเคราะห์ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ
โทรศาสตรกรรมการเมืองว่ามีกระบวนการถ่ายทอดความหมายอย่างไร โดยศึกษาจาก

1. รูปแบบในข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตรกรรมการเมือง คือ
 - ความถี่ในการเผยแพร่ข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตรกรรมการเมือง
 - ลักษณะข้อเขียน
 - การระบุตัวผู้เขียนข้อเขียน
 - เลขหน้าที่ปรากฏ
 - วิธีการนำเสนอ

2. เนื้อหาในข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตรกรรมการเมือง โดยแบ่งหัวข้อที่ศึกษาออกเป็น
2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

- การใช้ภาษาเขียน โดยศึกษาจากโครงเรื่อง คือ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง สรุป
- การใช้ภาษาภาพ

จากนั้นจึงศึกษาวิเคราะห์ในระดับลึกลงไปว่าผู้ส่งสารมีกระบวนการสร้างความหมายให้โทรศาสตร
ศาสตร์ นักการเมืองหรือพรรคการเมือง/ทหาร/รัฐบาล และเหตุการณ์ทางการเมืองอย่างไร เพื่อค้นหา
ความหมายและความเชื่อบางอย่างในข้อเขียนดังกล่าว

ท้ายที่สุดได้ใช้ทฤษฎีเรื่องการสร้างความชอบธรรมศึกษาว่าสื่อมวลชนมีกระบวนการสร้างความ
ชอบธรรมทางการเมืองผ่านสื่อสิ่งพิมพ์อย่างไร

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลจัดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กล่าวคือ

1. วิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโทรศาสตรกรรมการเมือง
- 2.- วิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายให้โทรศาสตร
 - วิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายให้นักการเมืองหรือพรรคการเมือง/ทหาร/รัฐบาล
 - วิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายให้เหตุการณ์ทางการเมือง

3. วิเคราะห์กระบวนการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในข้อเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ
ยุทธศาสตร์การเมืองที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์แต่ละฉบับ